

Företagarfakta 2024

Borås kommun

April 2024

företagarna

Företagarna företräder över 60 000 företagare och samhällsbärare och har ca 2 000 förtroendevalda. Vi erbjuder nätverk, kunskap och praktisk hjälp samt driver utvecklingen för ett bättre företagsklimat, så att företagare får rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet och nå sina mål.

foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00

Förord

Ett konkurrenskraftigt Sverige kräver serviceinriktade kommuner. Fler och växande företag är en nödvändighet när näringslivet ska skapa nya jobb. Grunden för att nå dit är ett riktigt bra företagsklimat.

Vi har sammanställt den här rapporten för att visa hur det lokala näringslivet ser ut och för att synliggöra småföretagens betydelse för din kommun. Majoritet av all fakta kommer från den officiella statistiken, främst från SCB, men även statistik från andra myndigheter och egna undersökningar ingår i jämförelsen.

Statistiken i rapporten används för att belysa hur kommunen ligger till inom en rad olika områden och hur och hur prestationen är i jämförelse med andra. Ett bra statistikunderlag kan peka ut förbättringsområden för kommunen att jobba vidare med. Vår förhoppning är att den här rapporten leder till en öppen dialog om det lokala näringslivsklimatet och hur villkoren för företagare i kommunen kan förbättras.

I rapporten framgår att det finns 20 477 jobb i de små företagen i Borås kommun. Dessa företag tillsammans med sina anställda bidrar med 1,5 miljarder kronor till kommunens skatteintäkter. Om de mindre företagen får rätt förutsättningar att fortsätta skapa jobb genereras inkomster till de anställda och till kommunens välfärdstjänster.

I Borås kommun behöver arbetet fortsätta för att förenkla vardagen för kommunens företagare. En företagare levererar som bäst när tid och energi läggs på produktivt arbete.

Växer småföretagen, växer hela Borås kommun.

**Martin Daniels, statistiker
och rapportförfattare**

**Mikael Erlandson, regionchef
Företagarna Västra Götaland**

Innehåll

Betydelsen av ett bra företagsklimat.....	5
Jobb och företagande.....	6
Antal företag.....	6
Antal företagare.....	7
Antalet jobb i småföretag.....	8
Kommunala skatteintäkter från småföretag.....	9
Företagsledare efter ålder och kön.....	10
Tillväxt och utveckling.....	12
Bruttoregionprodukt.....	12
Omsättningsutveckling.....	13
Lönsamhet.....	13
Tillväxthinder.....	14
Skulder och konkurser.....	15
Befolkning och arbetsmarknad.....	16
Befolkningsdemografi.....	16
Befolkningsutveckling.....	17
Flytt och pendling.....	18
Arbetsmarknad.....	19
Arbetslöshet.....	20
Branschstruktur.....	21
Yrke och utbildning.....	22
Kommunal ekonomi och samhällsservice.....	23
Kommunens ekonomi.....	23
Antal kommunanställda.....	24
Skatt och bidrag.....	25
Kompetensförsörjning.....	26
Bredbandstäckning.....	27
Övriga fakta om företag och företagande.....	28
Vanligaste namnen på företagsledare.....	28
Vanligaste namnen på företagsledare i nystartade företag.....	28
Företagarna föreslår.....	29
Förklaringar till tabeller och diagram.....	33

Betydelsen av ett bra företagsklimat

Vad innebär ett konkurrenskraftigt näringsliv för kommunen? Det uppenbara är jobb och skatteintäkter. I Sverige skapas 4 av 5 nya jobb i små och medelstora företag i det privata näringslivet. Som framgår i denna rapport är de mindre företagens bidrag till kommunens skatteintäkter omfattande och helt nödvändiga för välfärdens finansiering. Men ett konkurrenskraftigt näringsliv betyder mer än så. Tillgången till ett brett utbud av varor och tjänster, till restauranger och uteliv, till butiker och caféer som håller stadskärnan levande – allt detta gör kommunen attraktiv att leva och bo i. Det är bara genom att ständigt utveckla sitt lokala företagsklimat som kommunen kan säkra upp sin ekonomi och attraktionskraft för framtiden.

Vilka åtgärder stärker företagsklimatet?

Kommunen behöver inse att arbetet med ett bättre företagsklimat sker över alla områden. Exempelvis är en fungerande förskola avgörande för både viljan och möjligheten att arbeta och bosätta sig i kommunen. Viktigast av allt är att det finns en positiv attityd till företag och företagare och att kommunen är beredd att gemensamt med det lokala näringslivet forma förutsättningarna för företagen i kommunen. Varje kommun är unik men nedanstående punkter är universella och något varje kommun behöver arbeta med för att förbättra sitt företagsklimat:

- 1 Serviceinriktad myndighetsutövning
- 2 Effektiv tillstånd- och tillsynsprocess med rimliga avgiftsnivåer
- 3 En digitalisering med fokus på automatisering av rutinärenden
- 4 En upphandlingsprocess anpassad även för mindre företag
- 5 Brottsförebyggande arbete ihop med näringslivet
- 6 Försvåra för den organiserade brottsligheten
- 7 Konkurrensutsätt mer av den kommunala verksamheten
- 8 En planprocess med näringslivsfokus
- 9 En fungerande kompetensförsörjning
- 10 Konkurrenskraftig kommunalskatt

En mer utförlig beskrivning av de tio punkterna och hur de ska implementeras i kommunen finns i slutet av denna rapport i avsnittet som heter *Företagarna föreslår*.

Jobb och företagande

Ett bra företagsklimat är avgörande för att få företag att växa och anställa. Det är också i de mindre företagen de flesta nya jobben skapas. Med fler nya företag och fler som tar steget till att bli företagare skapas nya förutsättningar att utveckla Borås kommun ytterligare. Ett starkt näringsliv och en växande befolkning är helt avgörande för att upprätthålla och utveckla såväl samhällservice som välfärdstjänster i kommunen. Många små företag innebär fler möjliga jobbskapare.

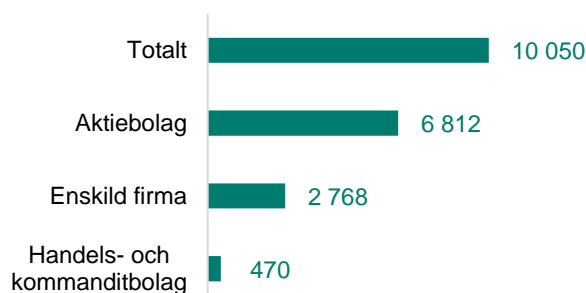
10 050 företag

Så många företag finns i Borås kommun, varav 6 812 aktiebolag och 2 768 enskilda firmor. Den stora majoriteten av småföretagen är ägarledda företag där ägaren både leder och arbetar i företaget.

I Sverige finns det totalt över 1 miljon företag, varav 634 000 aktiebolag och 348 000 enskilda firmor.

I Västra Götalands län finns det totalt 164 491 företag, varav 102 528 aktiebolag och 53 943 enskilda firmor.

Figur 1: Antalet aktiva företag 2023

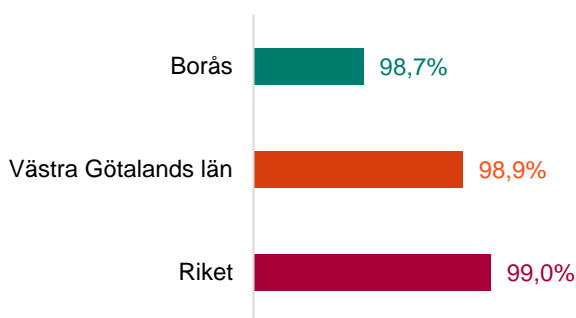
*Avser aktiva företag, exklusive jordbruk, skogsbruk och offentlig förvaltning

98,7 %

av alla företag i Borås kommun är små företag med färre än 50 anställda. De allra flesta företag, fler än 9 av 10 företag, har färre än tio anställda.

Beräkningen exkluderar branschen "jordbruk, skogsbruk och fiske" bestående av många enskilda skogsägare. Storleksfördelningen är gjord utifrån antalet anställda i koncernen och små företag kopplas ihop med större om de ligger inom samma koncern.

Figur 2: Andelen små företag i näringslivet 2023

780 nya företag

startades i Borås kommun 2023.

En del av de nya företagen är dock ombildningar, när företag byter bolagsform, exempelvis från enskild firma till aktiebolag.

Därmed hamnar kommunens nyföretagande (nystartade företag per 1 000 invånare) på 9,4 vilket kan jämföras med 9,9 i Sverige totalt.

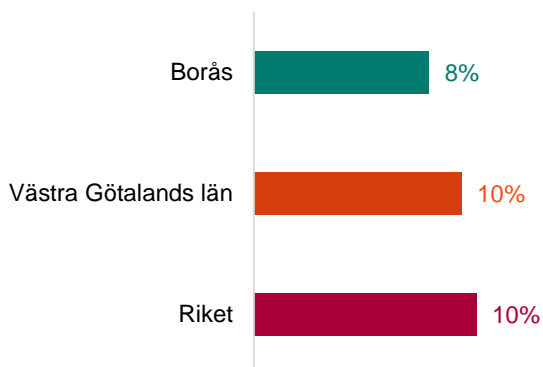
Placering	Kommun	Nyföretagandet 2023 per 1000 invånare
1	Åre	19,4
2	Stockholm	17,1
3	Danderyd	14,7
64	Borås	9,4
288	Hällefors	4,7
289	Finspång	4,3
290	Vännäs	3,7

Antalet företagare i Borås

4 719 företagare

Så många är företagare i Borås kommun 2022. Det är en minskning jämfört med året innan, då 4 780 var företagare i kommunen. Det innebär att 8 procent av de sysselsatta i kommunen är företagare.

Figur 3: Andelen företagare av alla sysselsatta 2022

I Sverige som helhet är var tionde sysselsatt en företagare men det är stora skillnader mellan kommuner.

Det är bra för en kommun om fler blir företagare. Men förutsättningarna är väldigt olika, då vissa kommuner som har många stora företag eller residensstäder och universitetsstäder där fler jobb finns i andra delar av ekonomin än i små företag.

Utpräglade landsortskommuner och kommuner med mycket turism tenderar att ha fler företagare.

Borås kommer på plats 264 av samtliga kommuner i landet.

Sett till alla kommuninvånare 15-74 år var andelen företagare 6 procent.

Placering	Kommun	Andel företagare
1	Borgholm	23,2%
2	Övertorneå	21,5%
3	Simrishamn	21,1%
264	Borås	8,1%
288	Trollhättan	6,5%
289	Karlskoga	6,5%
290	Oxelösund	6,3%

Många jobb finns i små företag

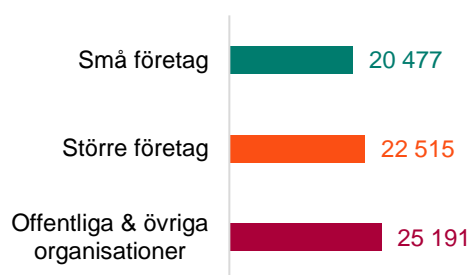
20 477 jobb

finns i de små företagen i Borås kommun. Det är 30 procent av samtliga jobb i kommunen och 48 procent av jobben i privatägda företag.

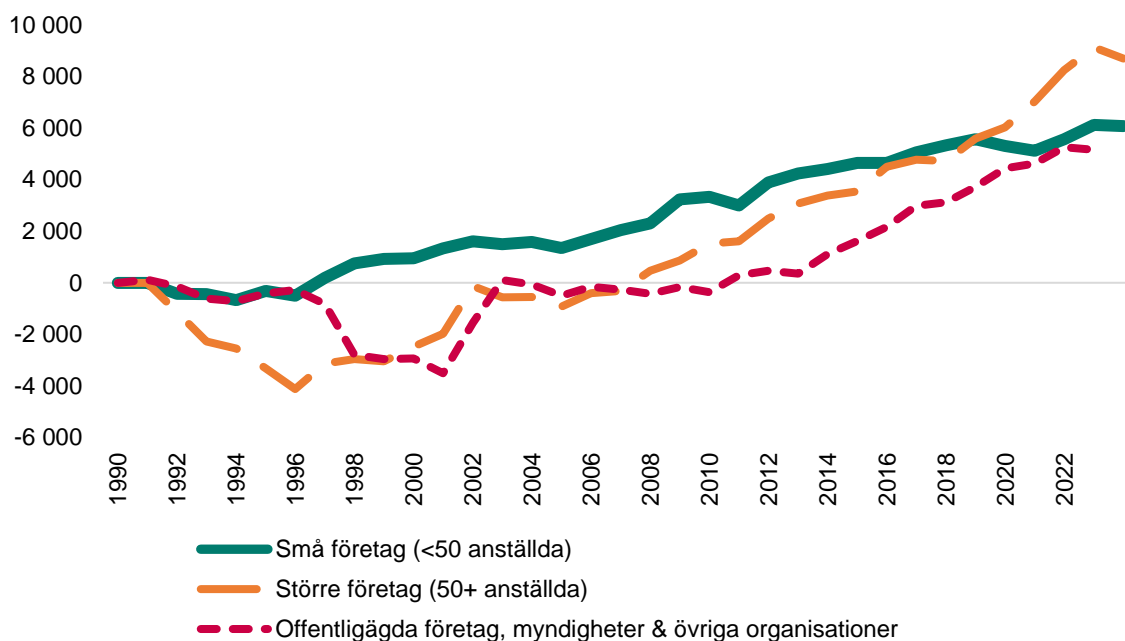
Majoriteten av företagen i Sverige är små ägarledda företag där företagaren själv leder och arbetar i företaget. Det är också i de mindre företagen som de flesta jobben växer fram. I Sverige har ungefär 4 av 5 nya jobb tillkommit i de små och medelstora företagen i näringslivet. Skillnaden i jobbtillväxt skiljer sig dock ganska mycket mellan olika kommuner. I tabellen längst ned på sidan åskådliggörs utvecklingen av antalet jobb i Borås kommun.

Antalet jobb bygger på uppgifter i företagsregistret på SCB. En person kan ha flera jobb samtidigt, eller ha jobb och driva företag parallellt (så kallad kombinator). Det innebär att antalet sysselsatta är cirka 10 procent högre jämfört med antalet utifrån mätningar av individers huvudsakliga aktivitet där varje individ får en och endast en arbetsmarknadsstatus.

Figur 4: Antalet jobb i Borås kommun 2023

Figur 5: Utveckling antal jobb i Borås kommun 1990-2023

Utveckling antal jobb, ökning (+) minskning (-)

	2022-2023	1990-2023
Små företag (<50 anställda)	-44	6 077
Större företag (50+ anställda)	-436	8 691
Offentligägda företag, myndigheter och övriga organisationer	-98	5 158

Kommunala skatteintäkter från småföretag - Välfärdsskaparna

Figur 6: Största kommunala skattebetalaren per kommun 2022

Jobben som skapas i de privata företagen genererar både inkomster till de anställda och skatteintäkter till vår gemensamma välfärd. Småföretagen och deras anställda är den största skattebetalaren i 197 av Sveriges 290 kommuner.

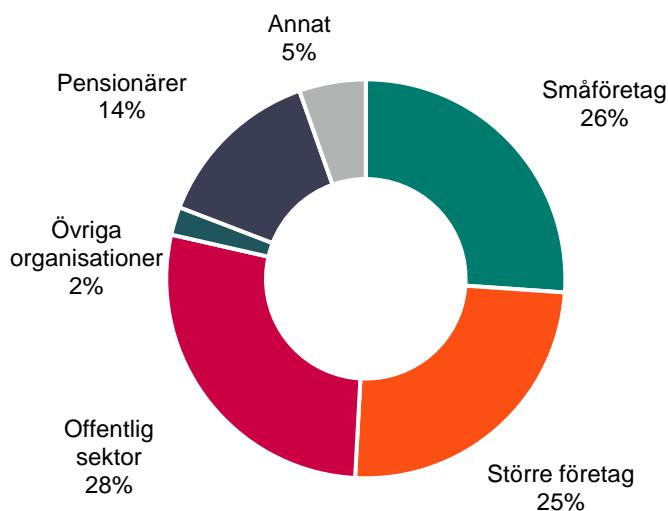
Den offentliga sektorn står för den största andelen inkomstskattintäkter i 82 kommuner. Större företag står för den största delen av de kommunala skatteintäkterna i 11 kommuner.

I Borås kommun står den offentliga sektorn för den största andelen av de kommunala skatteintäkterna.

Årsintäkterna från den kommunala skatten var år 2022 5,7 miljarder kronor. 26 procent av skatteintäkterna i Borås kommun kommer från småföretagen och deras anställda vilket motsvarar:

1,5 miljarder kronor

Figur 7: Andel av kommunala skatteintäkter per sektor i Borås kommun

Placering	Kommun	Andel skatteintäkter från de små företagen
1	Åre	41%
2	Sorsele	40%
3	Österåker	40%
227	Borås	26%
288	Skövde	21%
289	Oskarshamn	20%
290	Oxelösund	19%

Utöver stora skattebetalningar till kommunen så bidrar småföretagen med ytterligare skatteintäkter till både region och stat. Småföretagen och deras anställda bidrar exempelvis med 803 miljoner kronor i regionskatt. Utöver skatt till kommun och region betalar företagen arbetsgivaravgifter på 31,42 % på arbetsinkomster, samt bolagsskatt på 20,6 % på vinsten i företag samt en kapitalinkomstskatt på den redan beskattade vinsten i företaget när den delas ut till ägarna. Därutöver tillkommer ytterligare skatt på konsumtion (moms och punktskatter) och skatt på ägande i form av kommunal fastighetsavgift.

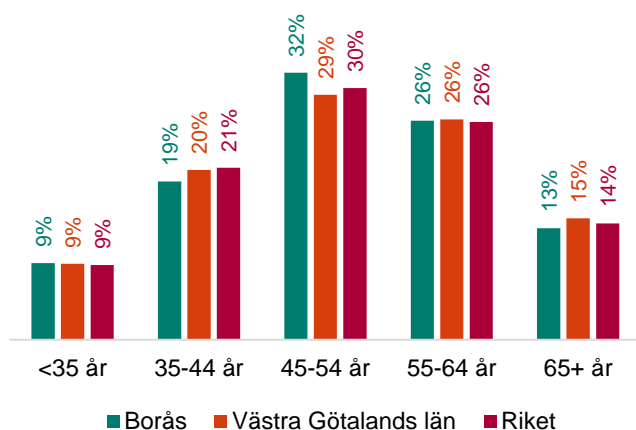
Företagare efter ålder

51,2 år

Är medelålder bland företagsledare i i Borås kommun. Medelåldern bland företagare är betydligt högre än för befolkningen i stort. I Sverige är snittåldern bland företagare nästan tio år högre än snittåldern för hela befolkningen.

13 procent av Borås kommuns företagsledare är 65 år eller äldre. Många företagare står därmed inför ett kommande ägarbyte eller generationsskifte i företaget. Mycket tyder på att antalet generationsskiften kommer att öka de kommande åren.

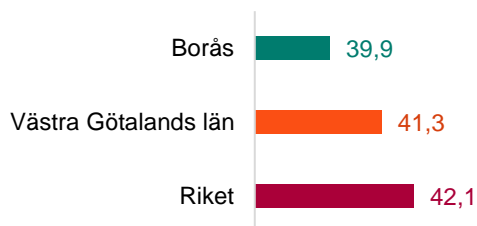
Figur 8: Företagsledare efter ålder 2023

Placering	Kommun	Andel företagare 65+ år
1	Munkfors	26%
2	Lessebo	26%
3	Karlsborg	26%
228	Borås	13%
288	Färgelanda	9%
289	Botkyrka	9%
290	Nykvarn	8%

Figur 9: Företagarens ålder i nystartade företag 2023

I nystartade företag i Borås kommun är företagarens medelålder 39,9 år. Det kan jämföras med ett riksnittet på 42,1 år i nystartade företag. Medelålder är i genomsnitt 3,5 år högre för de som startar aktiebolag jämfört med enskild firma.

Kvinnor och mäns företagande

I Sverige har 30 procent av företagen en kvinna som högsta befattningshavare (dvs vd, ordförande eller annan styrelseledamot). I Sverige har andelen kvinnor som är företagare varit relativt stabil under senare år. Andelen har ökat svagt från 29,7 till 30,0 under de senaste två åren.

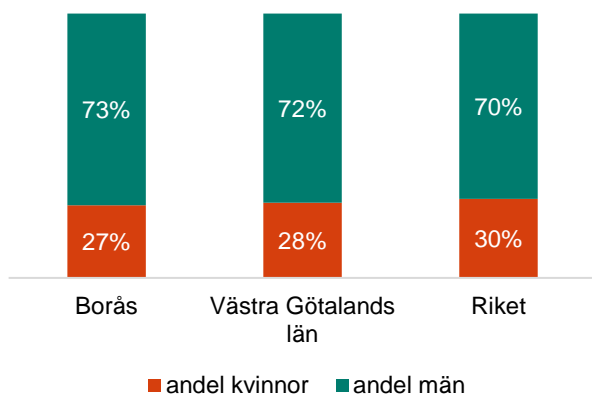
27,4 %

Så stor andel av alla företagare i Borås kommun var kvinnor 2022. Det kan jämföras med tidigare år då andelen kvinnor som är företagare i Borås var 27,8 procent år 2021 och 27,5 procent 2020.

Män driver i högre utsträckning aktiebolag jämfört med kvinnor. I Sverige har 57 procent av männen aktiebolag jämfört med 43 procent av kvinnorna. Det är alltså en högre andel av kvinnorna som använder enskild firma framför aktiebolag för att driva företag.

I Borås drev 44 procent av de företagande kvinnorna aktiebolag jämfört med 62 procent av männen. Bolagsformen aktiebolag har många fördelar jämfört med enskild firma när det kommer till att särskilja den egna privata ekonomin från företagets ekonomi för att på så sätt minska risken om företaget får ekonomiska problem.

Figur 10: Andel kvinnor och män bland företagsledare 2022

Placering	Kommun	Andel kvinnor
1	Lidingö	37,3%
2	Danderyd	36,4%
3	Eda	36,0%
177	Borås	27,4%
288	Dals-Ed	21,8%
289	Bräcke	21,4%
290	Pajala	18,7%

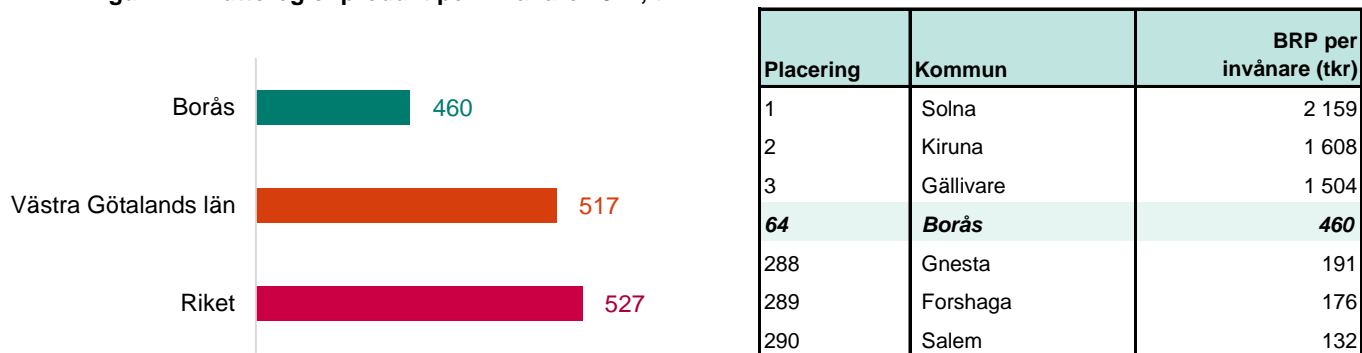

Tillväxt och utveckling

Ett framgångsrikt företagande i kommunen bygger på gynnsamma förhållanden lokalt i en miljö som stimulerar entreprenörskap och politiker som visar en förståelse för vad företagande innebär. Genom att se över och minska tillväxthinder skapas bättre förutsättningar för företagande som i förlängningen ger lönsamma företag som växer och anställer.

Bruttoregionprodukten (BRP) är kommunens motsvarighet till Sveriges samlade BNP. Måttet används för att mäta den ekonomiska utvecklingen i en kommun utifrån värdet på allt som produceras.

Figur 11: Bruttoregionprodukt per invånare 2021, tkr

BRP per invånare är ett övergripande mått för att jämföra kommuner av olika storlek i olika delar av landet. Företagen i Borås kommun utgör en viktig del av kommunens samlade BRP på

460 000 kronor per invånare.

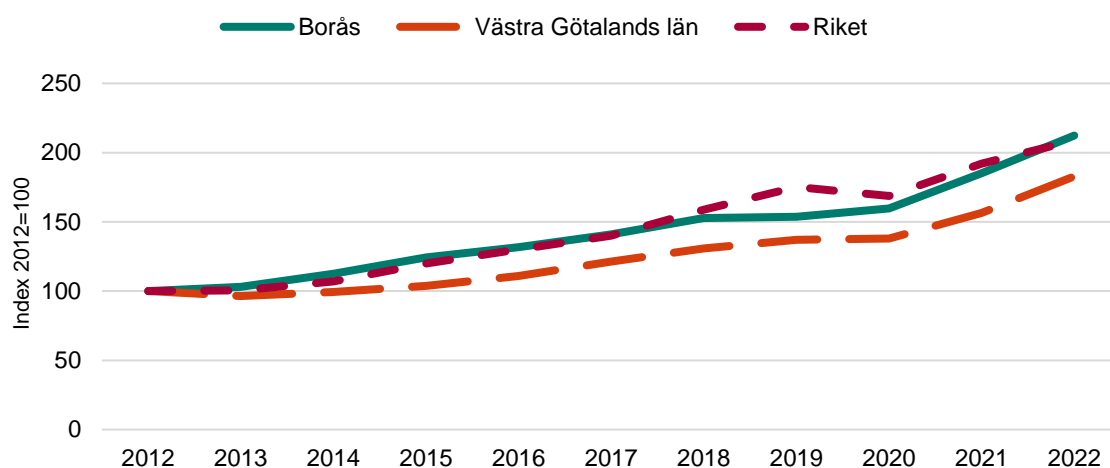
Omsättning och lönsamhet i aktiebolag

Det vanligaste måttet för att mäta en kommuns ekonomiska utveckling är BRP, som är summan av det värde som skapas i kommunen. Ett snabbare och enklare sätt är att mäta omsättningen och lönsamheten i företagen.

En summering av nettoomsättningen i Sveriges samtliga aktiebolag visar en ökning på över 100 procent under det senaste decenniet. Det är emellertid inte storleken på ökningen över tid som är intressant utan jämförelsen mellan kommuner. Nettoomsättningen tenderar att öka snabbare över tid än BRP till följd av effekter av en ökad handel, vilket ger en viss dubbelräkning av intäkter för att mäta den ekonomiska aktiviteten.

I Borås kommun ökade nettoomsättningen i kommunens aktiebolag med 112 procent åren 2012-2022.

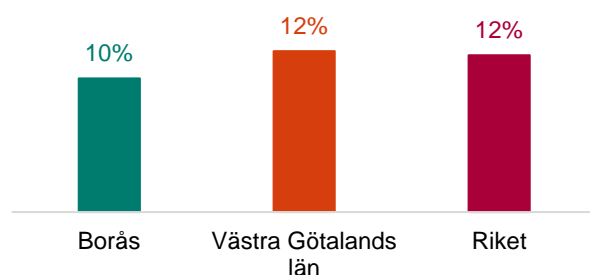
Figur 12: Nettoomsättning i aktiebolag 2012-2022

Ett genomsnittligt företag med anställda i Borås kommun har en avkastning på sysselsatt kapital på 9,8 procent. Det kan jämföras med genomsnittet för företagen i Västra Götalands län på 11,8 procent.

Lönsamma företag bidrar till en kommuns ekonomi genom att generera skatteintäkter och skapa arbetstillfällen, vilket stärker den lokala ekonomin och förbättrar invånarnas levnadsvillkor. Dessutom stimulerar de innovation och tillväxt, vilket lockar till sig fler investeringar och främjar en hållbar ekonomisk utveckling.

Figur 13: Avkastning på sysselsatt kapital 2022

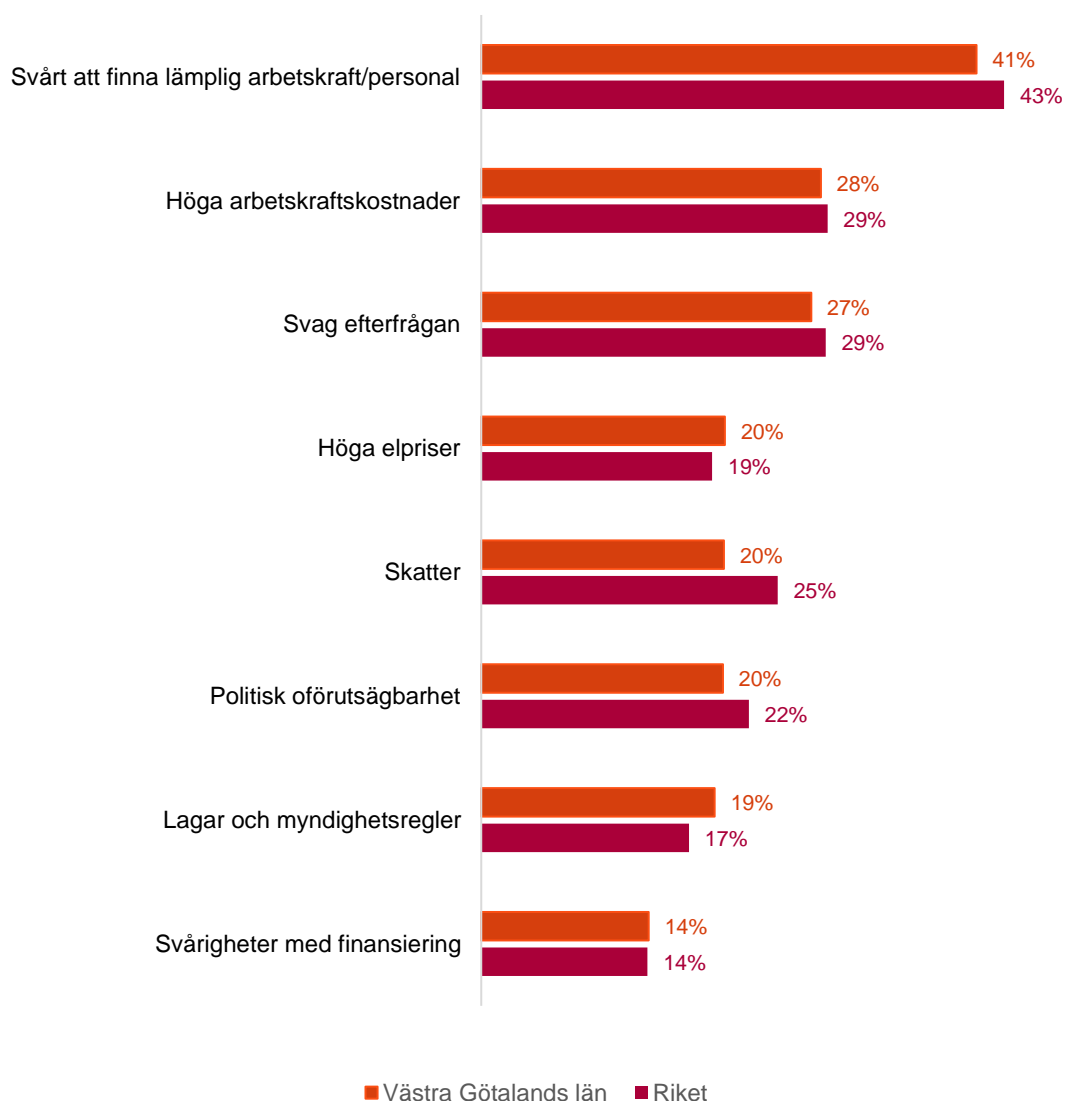

Placering	Kommun	Avkastning på sysselsatt kapital
1	Sundbyberg	22%
2	Kiruna	21%
3	Hofors	20%
241	Borås	10%
288	Laxå	7%
289	Danderyd	6%
290	Ydre	6%

Tillväxthinder i små företag

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser goda möjligheter att växa i Västra Götalands län även om konjunkturen har dämpats de senaste två åren. Det främsta tillväxthindret är svårigheter att hitta lämplig arbetskraft. Det näst vanligaste tillväxthindret är höga arbetskraftskostnader, som 28 procent av företagen uppger. Många företagare nämner även svag efterfrågan som ett tillväxthinder i Västra Götalands län.

Figur 14: Tillväxthinder i Västra Götalands län enligt Småföretagsbarometern 2023

Småföretagsbarometern har funnits sedan 1985 och är Sveriges största och äldsta konjunkturundersökning som redovisar hur Sveriges småföretag på riks- och länsnivå uppfattar konjunkturen, tillväxtförutsättningarna och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank.

Läs mer om kompetensförsörjningsbehovet i regionen i Företagarnas senaste kompetensförsörjningsrapport: *CTRL ALT DELETE - kompetensförsörjningen behöver en omstart*, från 2024.

Skulder och konkurser

Finansiella marknader spelar en kritisk roll för ett framgångsrikt företagande genom att tillhandahålla kapital som företag behöver för att investera i nya projekt och expandera verksamheten. Tillgång till kapital är viktigt i framtagande av nya varor och tjänster, men också för att driva den dagliga verksamheten med möjlighet att hantera kassaflödessvängningar och säkerställer stabilitet i utmanande tider.

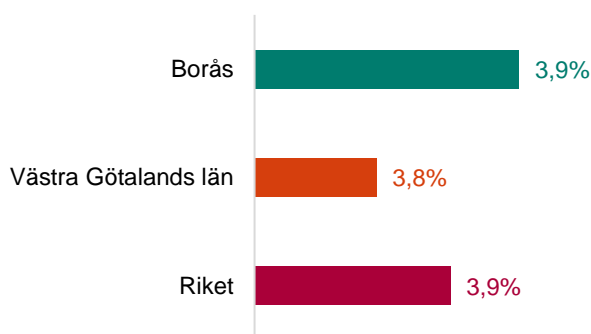
Det finns ingen optimal storlek på skuldsättningen i ett företag och variationen är stor mellan olika branscher. I Företagarnas finanseringsrapport 2023 framgår att utlåningen till hushåll i Sverige är tre gånger större än till företag och 23 gånger större än till små och medelstora företag (om man exkluderar fastighetsföretag).

Bankernas utlåning styrs till hushåll som tenderar att bli allt mer skuldsatta. Andelen vuxna med skulder hos Kronofogden var 3,9 procent av befolkningen i Sverige år 2023, en ökning från 3,7 procent år 2021.

3,9 %

Av den vuxna befolkningen i Borås var skuldsatta hos Kronofogden 2023. Den genomsnittliga skulden var 88 161 kronor per person i kommunen, mätt som medianvärde.

Figur 15: Andel skuldsatta hos Kronofogden, 18+ år

Placering	Kommun	Andel skuldsatta hos Kronofogden
1	Lomma	0,9%
2	Danderyd	1,1%
3	Vellinge	1,5%
130	Borås	3,9%
288	Eda	7,7%
289	Perstorp	8,9%
290	Ljusnarsberg	9,5%

Samtidigt som hushållen blir mer skuldsatta har företagen svårt att få finansiering och allt fler företag går i konkurs. I Sverige gick 8 193 aktiebolag i konkurs år 2023, vilket var en ökning med 32 procent jämfört med 2022. Konkurserna i Sverige ledde till att över 20 000 anställda blev av med jobbet förra året.

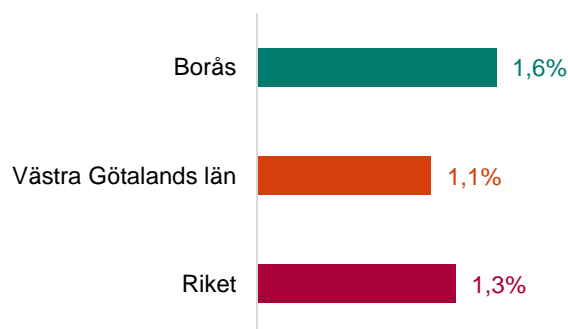
106 konkurser

Så många aktiebolag gick i konkurs i Borås 2023. Året innan var det 64 företag som gick i konkurs.

Antalet konkurser i förhållande till företagsstocken uppgick till 1,6 procent i Borås kommun. Det kan jämföras med riksgenomsnittet på 1,3 procent.

När företag får allt svårare att låna hämmas tillväxten i ekonomin, investeringarna blir färre och livskraftiga företag riskerar att gå i konkurs.

Figur 16: Andel konkurser av samtliga företag 2023

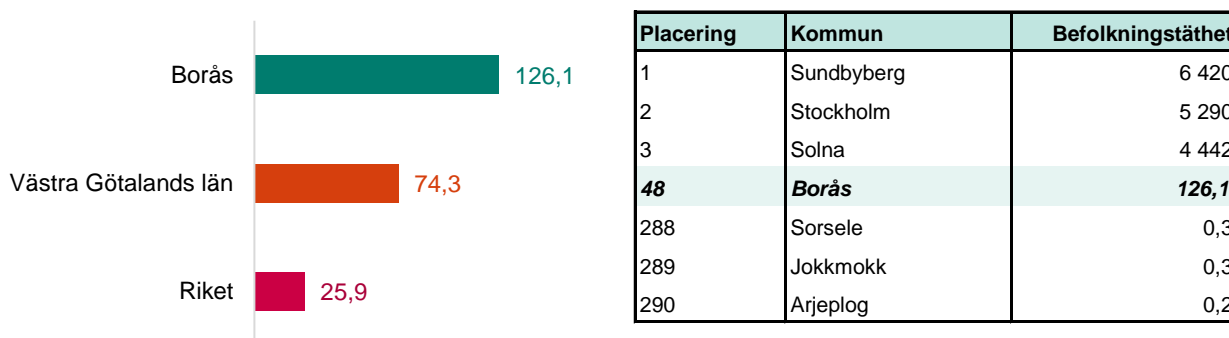
Befolkning och arbetsmarknad

Befolkningsdemografin i en kommun kan vara svår att påverka på kort sikt. Men det är ändå viktigt att känna till och förstå förutsättningarna för kommun utifrån sitt geografiska läge. De demografiska faktorerna, tillsammans med situationen på arbetsmarknaden, är viktiga strukturella komponenter för att skapa ett framgångsrikt företagsklimat i Borås kommun.

Landyta och befolkningstäthet i Borås kommun i tre korta punkter:

- Borås kommuns landareal är 910 kvadratkilometer vilket är 3,8 procent av länets yta.
- Befolkningstätheten är 126 invånare per kvadratkilometer.
- Om vi rangordnar alla kommuner i Sverige efter befolkningstäthet hamnar Borås på plats 48.

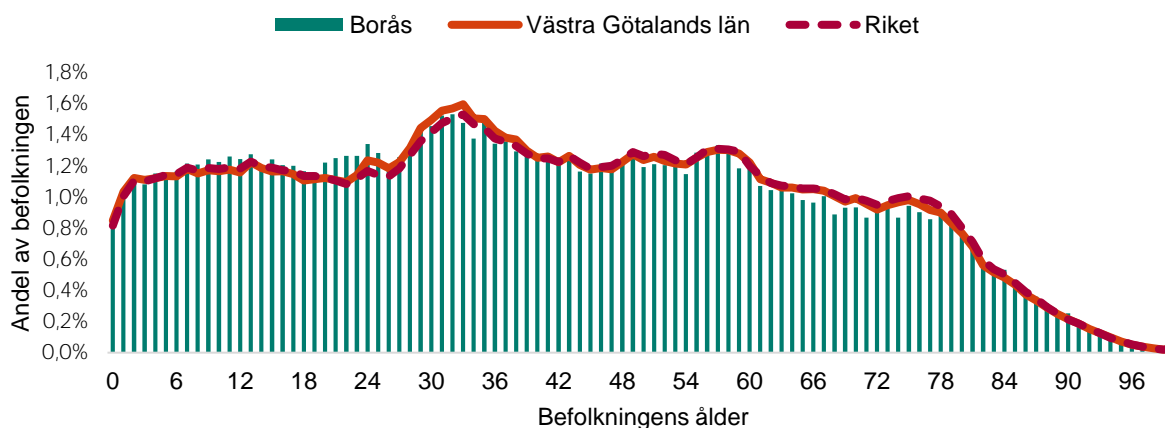
Figur 17: Invånare per kvadratkilometer 2023 (befolkningstäthet)

Befolkningen i Borås kommun 2023 består av 114 747 personer varav 70 798 i arbetsför ålder (16-64 år). 21 408 personer är yngre än 16 år och 22 541 invånare är 65 år eller äldre. 38 personer har passerat 100-års gränsen.

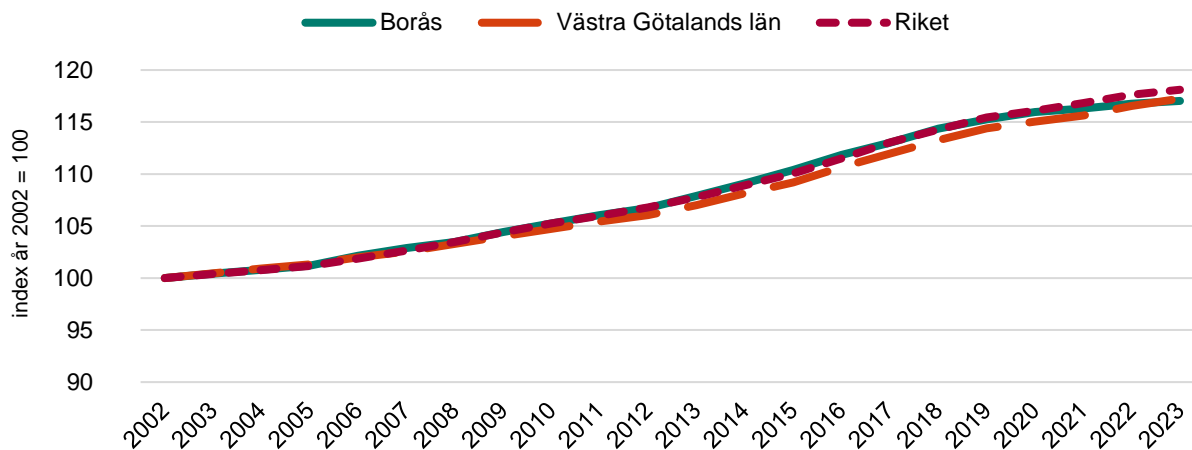
Kommuner som har en befolkningsdemografi som mest liknar den i Borås kommun är Norrköping, Halmstad och Västerås. En liknande befolkningsdemografi kan betyda att dessa kommuner har liknande utmaningar och möjligheter som Borås kommun.

Figur 18: Befolkningsdemografi 2023

Figur 19: Befolkningsutveckling 2002-2023

I 188 kommuner har folkmängden ökat sedan år 2002 och i 102 kommuner har antalet invånare minskat samma period. Den största befolkningstillväxten har skett i åldersgruppen 65 år eller äldre. I Borås har folkmängden ökat med 17 procent 2002-2023. Sundbyberg har vuxit mest (+65 procent) och i Dorotea har folkmängden minskat mest (-27 procent). Borås hamnar på plats 84 (plats 1 innebär störst befolkningstillväxt).

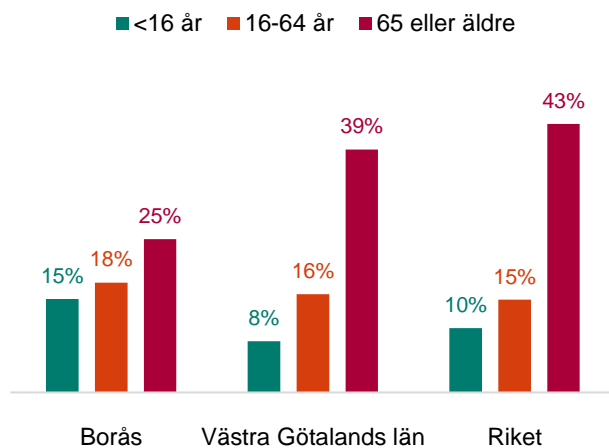
Befolkningsutvecklingen (per åldersgrupp) i Borås liknar mest utvecklingen i Uddevalla, Vaggeryd och Norrköping.

Medelåldern i Borås är 41 år, jämfört med 41,5 år i länet och 41,7 år i riket. 20 procent av kommunens invånare är äldre än 65 år och 23 procent är yngre än 20 år, vilket ger en demografisk försörjningskvot på 76 per 100 invånare.

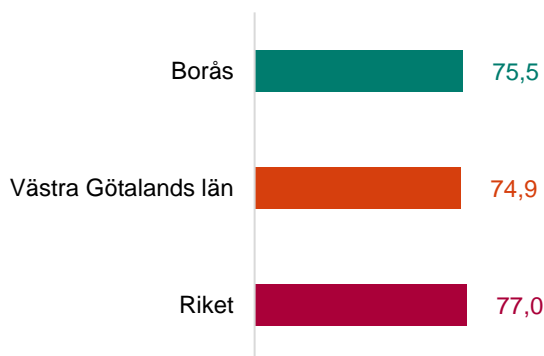
Ett värde över 100 innebär fler utanför arbetsför ålder än i arbetsför ålder och därmed en tyngre försörjningsbörda för den mest förvärsaktiva åldersgruppen 20-64 år.

Svenska folket lever allt längre vilket skapar utmaningar för samhället och välfärden. Utan välmående, innovativa företag, som växer och anställer kommer vi inte klara dessa utmaningar.

Figur 20: Befolkningsutveckling 2000-2023, efter ålder

Figur 21: Demografisk försörjningskvot 2023 per 100 invånare

Placering	Kommun	Demografisk försörjningskvot
1	Solna	52
2	Sundbyberg	52
3	Göteborg	59
30	Borås	76
288	Övertorneå	121
289	Borgholm	122
290	Pajala	124

Flytt och pendling

Sveriges befolkning har ökat med 69 230 personer 2021-2022. Födelseöverskottet landade på 9 997, 50 592 personer har flyttat till ett annat land och 102 436 har flyttat in till Sverige. Så här ser det ut för Borås:

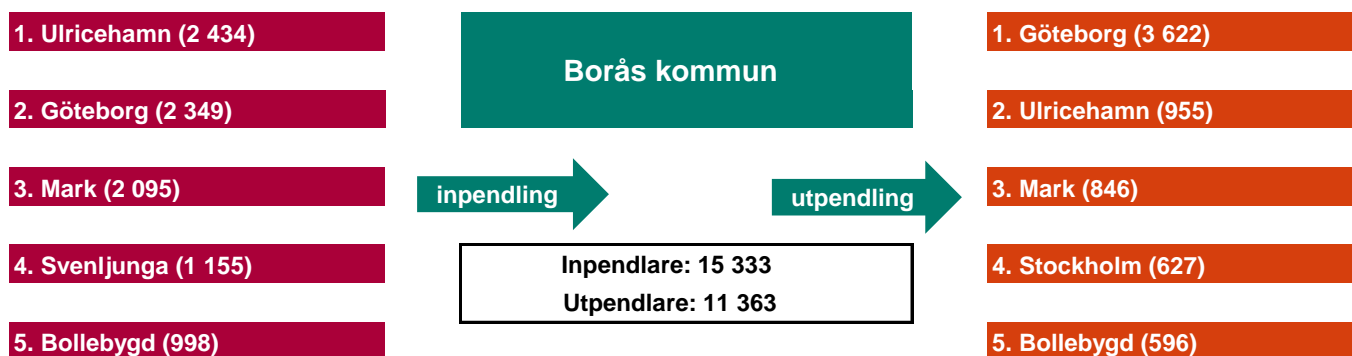
Figur 22: Befolkningsförändringar 2021-2022

Födelseöverskott	68
Födda	1 131
Döda	1 063
In- och utflyttningar, netto	199
Inflytt	5 902
från annan kommun i länet	2 912
från annat län	1 963
från annat land	1 027
Utflytt	5 703
till annan kommun i länet	2 985
till annat län	2 131
till annat land	587
Befolkningsförändring (inklusive justeringspost)	354

Totalt pendlar 15 333 personer från en annan kommun till Borås. De flesta av dessa bor i Ulricehamn. 11 363 invånare från Borås arbetar i en annan kommun. De flesta pendlar till Göteborg.

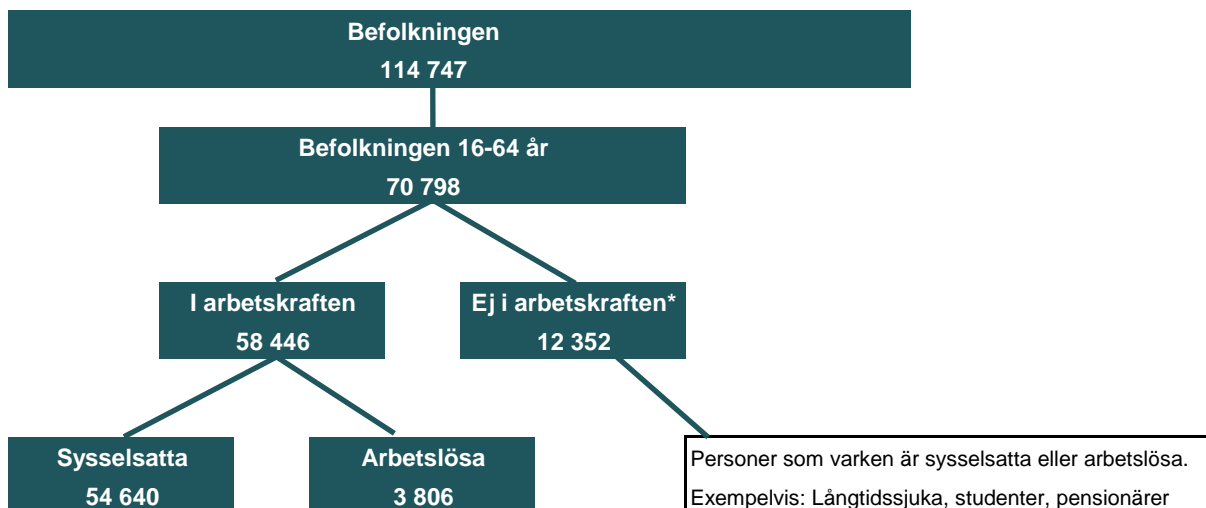
Figur 23: Pendling till och från Borås kommun 2022

Pendlingskvoten räknas ut genom att dividera antalet inpendlare med antalet utpendlare. En pendlingskvot som understiger ett betyder att det sker en nettoutpendling från kommunen, medan en pendlingskvot som överstiger ett betyder att det sker en nettoinpendling till kommunen.

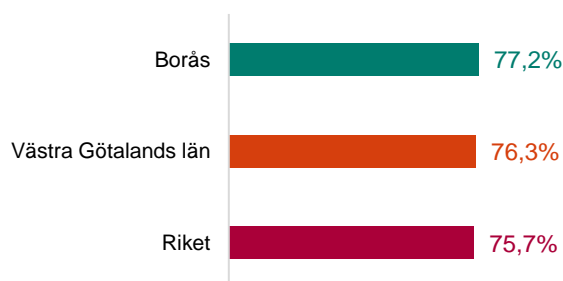
Placering	Kommun	Pendlingskvot
1	Solna	2,7
2	Stockholm	2,4
3	Gnosjö	2,2
34	Borås	1,3
288	Salem	0,2
289	Österåker	0,2
290	Nynäshamn	0,2

Arbetsmarknaden i Borås kommun 2023

Figur 24: Sysselsättningsgrad

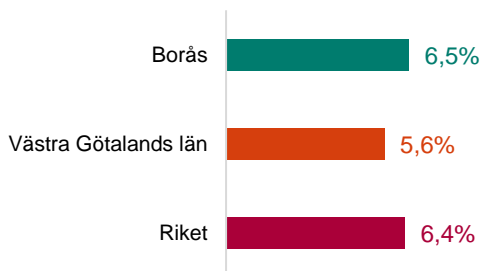
Andel av befolkningen (16-64 år) som är sysselsatta 2023

Placering	Kommun	Sysselsättningsgrad
1	Dorotea	88,1%
2	Sorsele	87,8%
3	Arjeplog	86,9%
92	Borås	77,2%
288	Eda	65,2%
289	Malmö	65,2%
290	Lund	63,8%

Figur 25: Arbetslöshet totalt

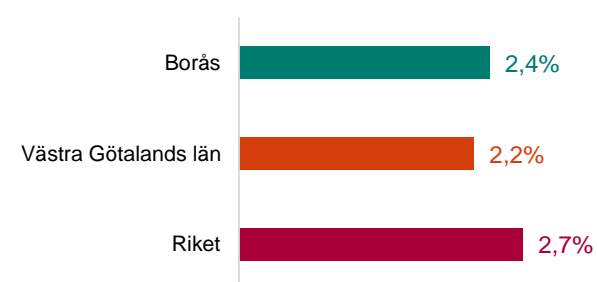
Andel av arbetskraften (16-65 år) som är arbetslösa år 2023

Placering	Kommun	Arbetslöshet
1	Kiruna	2,2%
2	Öckerö	2,6%
3	Gällivare	2,6%
100	Borås	6,5%
288	Flen	11,6%
289	Malmö	12,1%
290	Perstorp	12,3%

Figur 26: Långtidsarbetslöshet

Andel arbetslösa i minst 12 månader år 2023

Placering	Kommun	Långtidsarbetslöshet
1	Kiruna	0,7%
2	Arjeplog	0,8%
3	Krokom	0,8%
161	Borås	2,4%
288	Ronneby	5,5%
289	Eskilstuna	5,6%
290	Flen	6,4%

Arbetslöshet

Jobben är en viktig framgångsfaktor för Borås kommun. Fler i arbete och färre arbetslösa stärker välfärden och får kommunen på rätt spår.

I Sverige var 6,4 procent av arbetskraften (16-65 år) inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen under 2023. I Borås kommun fanns det år 2023 totalt 58 446 invånare i arbetskraften varav 3 806 personer var inskrivna som arbetslösa. Det ger en arbetslöshet på:

6,5 procent

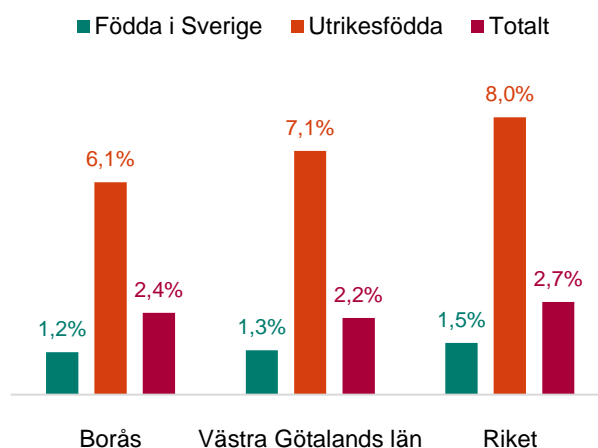
I takt med återgången efter pandemin återkom också många av de förlorade jobben under de efterföljande åren. Dyrare utsikter för 2024 innebär emellertid att arbetslösheten är på väg upp igen. De personer som redan innan stod längst från arbetsmarknaden, de långtidsarbetslösa, har fortsatt svårt att få jobb.

Långtidsarbetslösheten skiljer sig markant för olika grupper i samhället. En tydlig sådan uppdelning är utifrån födelseland. I Sverige var 2,7 procent av arbetskraften långtidsarbetslösa år 2023, vara 1,5 procent bland svenskfödda och 8,0 procent bland utrikesfödda. Arbetslösheten bland utrikesfödda har dock minskat med 1,2 procentenheter under de senaste tre åren.

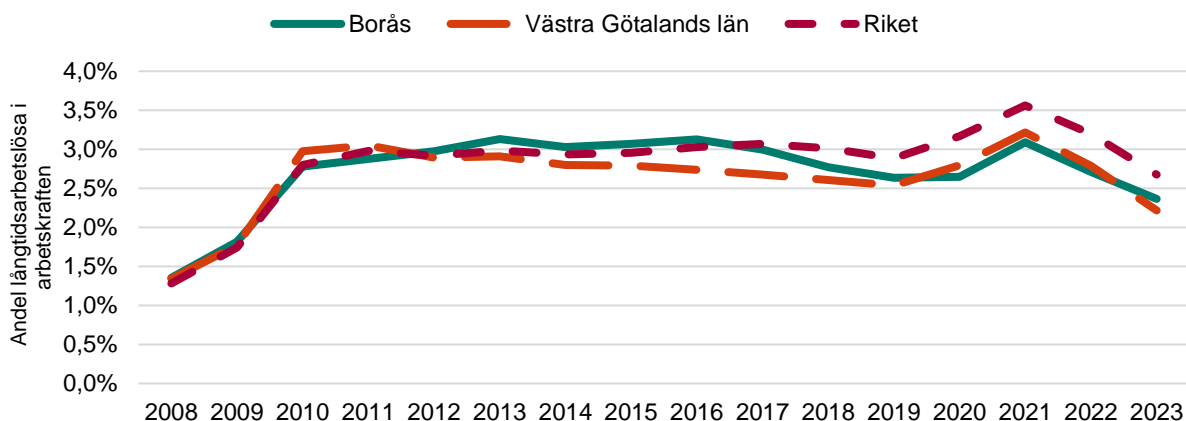
Utrikesfödda har en högre arbetslöshet i samtliga kommuner i Sverige. Eftersom antalet utrikesfödda har blivit betydligt fler under det senaste decenniet får det större påverkan på både den totala arbetslösheten och långtidsarbetslösheten i kommunen.

För Borås kommun ser det ut så här:

Figur 27: Långtidsarbetslöshet 2023, efter födelseland

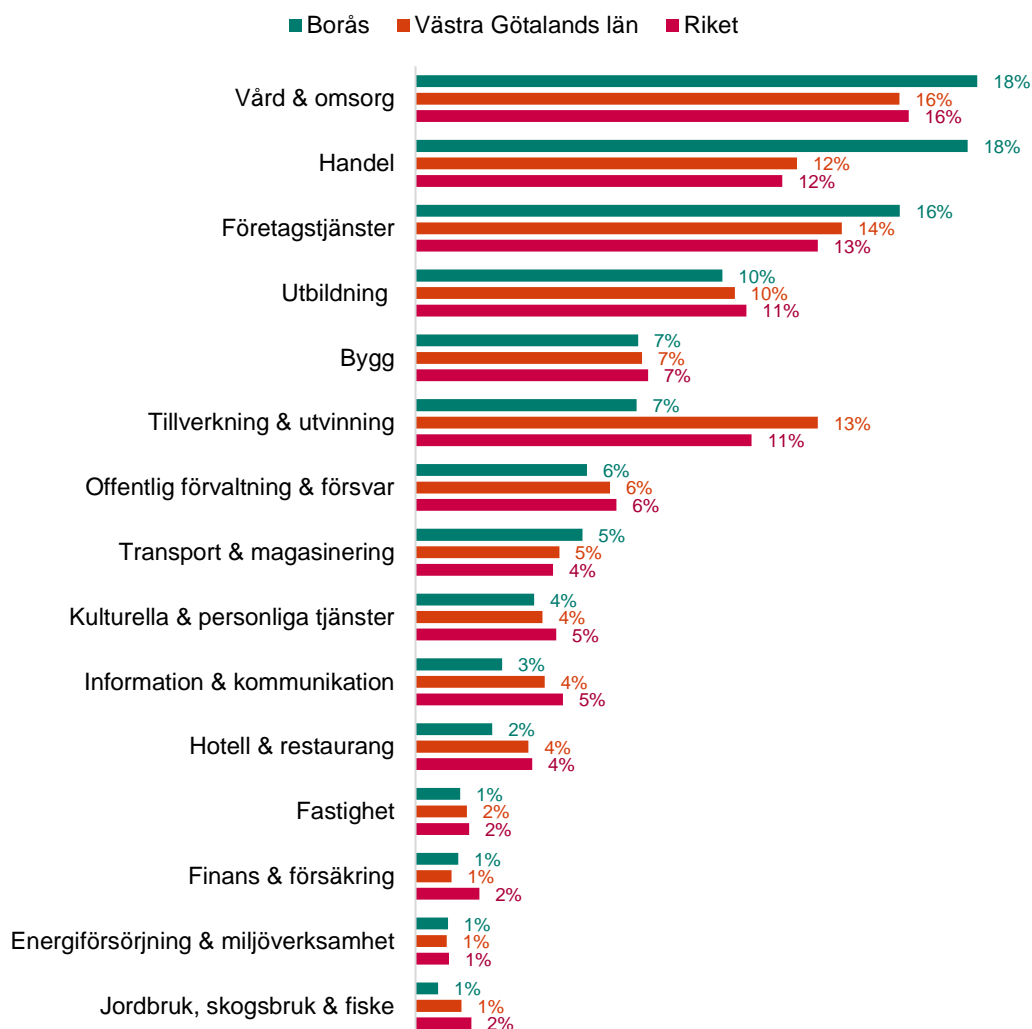

Figur 28: Utveckling långtidsarbetslöshet, minst 12 månader, 2008-2023

Branschstruktur

Figur 29: Sysselsatta per bransch i Borås kommun, 2022

Jämfört med riket är branschen handel relativt stor i Borås. Däremot är relativt få människor verksamma inom tillverknig & utvinning. Branschstrukturen är mest likt den i Helsingborg, Norrköping och Kalmar. Ett vanligt mått för att mäta branschkoncentration är Herfindahl-Hirschman Index (HHI). Ett större HHI-värde innebär en större branschkoncentration, men också en större risk då kommunen i högre grad är beroende av en viss bransch. Ett mer diversifierat näringsliv med många små och medelstora företag ger fördelar i form av en lägre sårbarhet i kommunen och ett minskat beroende av ett fåtal stora företag.

Placering	Kommun	Branschkoncentration
1	Sundsvall	9,3
2	Jokkmokk	9,4
3	Åre	9,5
126	Borås	11,7
288	Olofström	27,1
289	Oxelösund	28,2
290	Gnosjö	37,0

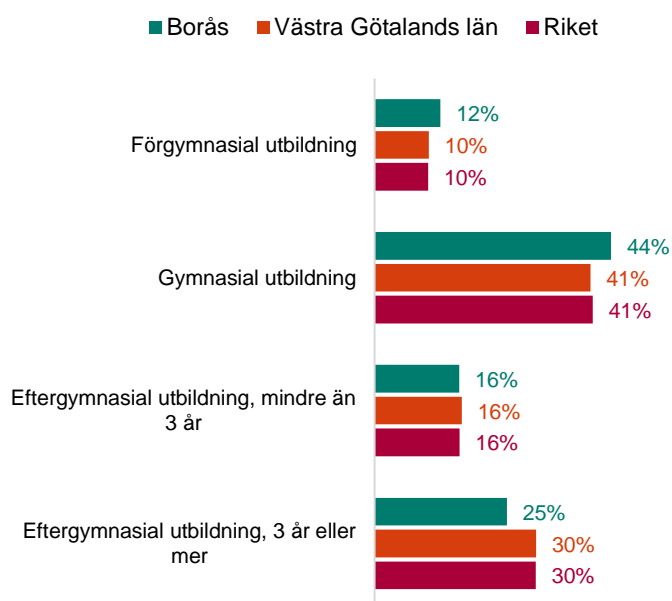
Yrken och utbildning

Figur 30: Vanligaste yrken 2022

10 vanligaste yrkena i Borås kommun 2022 (privat sektor, arbetsställe kommun)

1. lagerpersonal & transportledare (4 935)	6. skötare, vårdare & personliga assistenter (2 074)
2. grundskollärare, fritidspedagoger & förskollärare (2 561)	7. försäkringsrådgivare, företagssäljare & inköpare (1 841)
3. butikspersonal (2 514)	8. resesäljare, kundtjänstpersonal & receptionister (1 419)
4. kontorsassistenter & sekreterare (2 506)	9. sjuksköterskor (1 238)
5. undersköterskor (2 291)	10. organisationsutvecklare, utredare & hr-specialister (1 197)

Figur 31: Utbildningsnivå i Borås 2022

Högre utbildning och kompetensutveckling har blivit allt viktigare för att möta företagens arbetskraftsbehov. 25 procent av Borås kommuns befolkning är högutbildad (d.v.s. har minst en treårig eftergymnasial utbildning) och 12 procent är lågutbildad (d.v.s. har endast en förgymnasial utbildning).

Placering	Kommun	Andel högutbildade
1	Danderyd	60%
2	Lund	55%
3	Lomma	53%
74	Borås	25%
288	Degerfors	12%
289	Munkfors	12%
290	Filipstad	11%

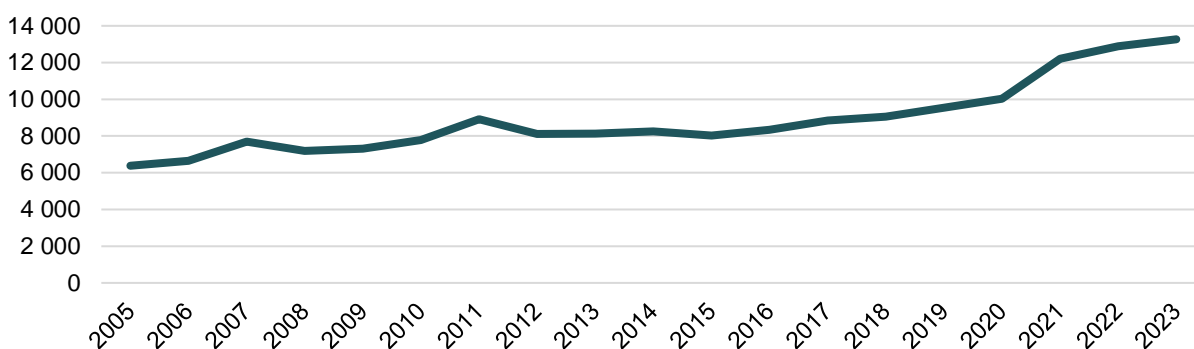

Kommunal ekonomi och samhällsservice

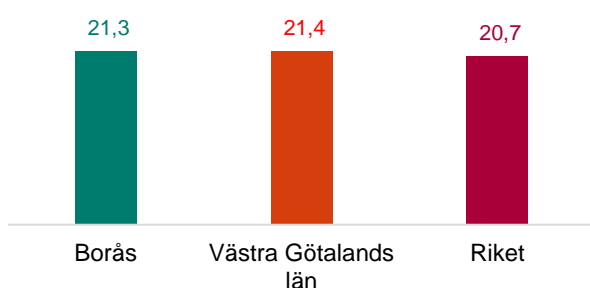
Ett stort ansvar för ett bra företagsklimat vilar på kommunen. Kommunen behöver ha en hög servicenivå gentemot företagen. Snabba och effektiva processer behövs både vad gäller handläggningstider och kostnadsdebitering. Skatteuttaget och storleken på den kommunala administrationen behöver vara i proportion till servicenivå gentemot företag och medborgare.

Systemet för kommunalekonomisk utjämning fördelar pengar till Sveriges kommuner och regioner för att de ska kunna tillhandahålla likvärdig service oberoende av förhållanden som är svåra för kommunen att påverka. Systemet finansieras huvudsakligen genom statliga anslag. En del av pengarna tas ut som en avgift från kommuner med hög skattekraft. Invånarna i Borås får 13 267 kronor per person. Totalt får kommunen 1,5 miljarder kronor år 2023.

Figur 32: Kommunalekonomisk utjämning, kronor per invånare

Figur 33: Skattesats i kommunen 2024, procent

Istället för att höja den kommunala skattesatsen kan kommuner istället minska onödiga kommunala utgifter och hitta nya sätt att arbeta. Ett sätt att effektivisera verksamhet är att ge utrymme till innovativa, privata företag.

Att konkurrensutsätta kommunens verksamhet är en viktig åtgärd för att förbättra kvaliteten och minska kostnader. Men kommunerna behöver se över samtliga inköp för att även stärka de mindre företagen och det lokala näringslivet.

Kommunal inkomstskatt är kommunens viktigaste intäktskälla. Småföretagen och deras anställda står för den största andelen av de kommunala skatteintäkterna i 197 av Sveriges 290 kommuner. En ökad skattesats innebär dock inte alltid att intäkterna kommer att öka. Högre skattesatser minskar incitamentet att utbilda sig, att jobba och att anställa. Lägre skattesatser kan därför ofta leda till större skatteintäkter.

Placering	Kommun	Skattesats i kommunen
1	Österåker	16,6%
2	Solna	17,4%
3	Täby	17,6%
77	Borås	21,3%
288	Sorsele	23,6%
289	Åsele	23,6%
290	Dorotea	23,8%

Antal kommunanställda

Alla kommuner har samma uppdrag att tillhandahålla lokala tjänster och funktioner för invånare och företag, men med ett stort självbestämmande utifrån lokala förhållanden och behov. Även om alla kommuner strävar efter en effektiv verksamhet visar personaltätheten stora skillnader mellan kommuner.

9 444 anställda

har Borås kommun, omräknat till årsarbetare.

Det motsvarar 83 årsarbetare på 1 000 invånare i kommunen och är högre än riksgenomsnittet i landet.

Personaltätheten påverkas av många olika faktorer. En viktig aspekt är om kommunen bedriver verksamhet i egen regi, i bolag eller köper in tjänster.

Ovsett om kommunen ligger högt eller lågt i personaltäthet jämfört med andra kommuner, bör samtliga kommuner varje år göra en genomlysning av den kommunala verksamheten för att säkerställa effektivitet – exempelvis om verksamhet som i dagsläget drivs i egen regi istället kan utföras av näringslivet på entreprenad. Men också om det finns kommunal verksamhet som strider mot reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Figur 34: Kommunanställda per 1000 invånare

Placering	Kommun	Kommunanställda per 1000 invånare
1	Solna	24
2	Täby	30
3	Vellinge	31
155	Borås	83
288	Åsele	117
289	Arjeplog	117
290	Dals-Ed	118

Skatt och bidrag

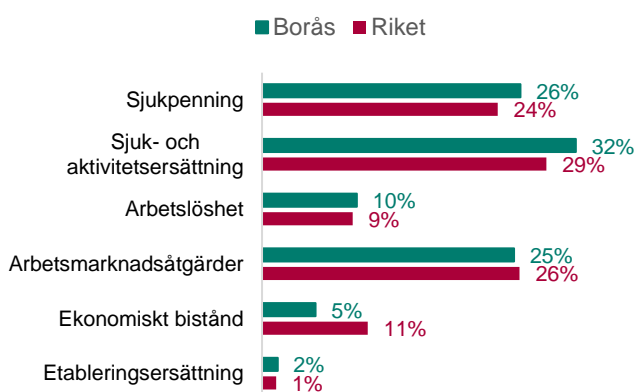
För personer i arbetsför ålder som saknar jobb finns olika former av sociala ersättningar och bidrag. I Sverige levde 12 procent av den arbetsföra befolkningen (20-64 år) på sociala ersättningar första halvåret 2023. Det avser dock helårspersoner, så det faktiska antalet personer som erhåller stöd är ännu fler.

I Borås kommun erhåller 12 procent av arbetskraften sociala ersättningar och bidrag.

Placering	Kommun	Andel (%) bidragsförsörjda
1	Danderyd	5,6
2	Vellinge	6,1
3	Lomma	6,2
125	Borås	12,4
288	Söderhamn	20,6
289	Perstorp	20,8
290	Filipstad	20,9

Anm. Avser helårspersoner under första halvåret 2023

Figur 35: Procentuell fördelning av bidrag per ersättningsform

Av de sex olika ersättningsformerna av stöd är sjuk- och aktivitetsersättning (29%) och arbetsmarknadsåtgärder (26%) de två som står för störst andel i Sverige. De svarar tillsammans för över hälften av bidragen.

För Borås kommun är det ersättningsformen Sjuk- och aktivitetsersättning som är störst, 32 procent av bidragen i kommunen.

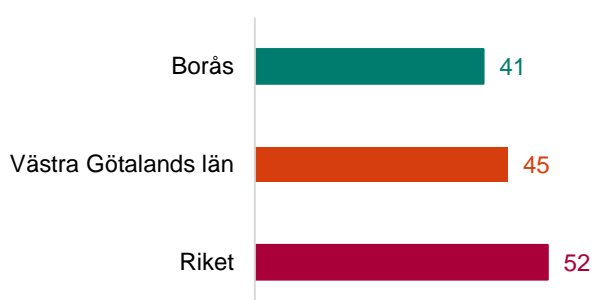
Den ersättningsform som i Borås utgör en relativt stor andel jämfört med i Sverige som helhet är Sjuk- och aktivitetsersättning.

Personer som går från bidrag till arbete ger dubbla positiva effekter för samhället i stort: dels i form av minskade behov av bidrag, dels ökade skatteintäkter för att finansiera välfärden. Sverige utmärker sig internationellt genom väldigt höga skatter på arbete, särskilt över brytpunkten för statlig inkomstskatt (ca 51 000 kronor per månad år 2024). I Sverige betalade ungefär var tionde invånare statlig inkomstskatt år 2022, med stora skillnader mellan kommuner.

I Borås kommun betalade 8 procent av invånarna statlig inkomstskatt 2022 med en genomsnittlig summa på 40 600 kronor per person och år i statlig inkomstskatt. Det kan jämföras med genomsnittet i Västra Götalands län på 44 800 kronor och i jämförelse med riksgenomsnittet på 52 000 kronor per år.

Kvalificerad arbetskraft har ofta höga lönekrav. När en så stor del av lönen över brytpunkten tillfaller staten minskar incitamenten att arbeta och det blir dyrare att hitta rätt kompetens.

Figur 36: Statlig inkomstskatt 2022, per person och årtusentals kronor (per inbetalare)

Placering	Kommun	Andel som betalar statlig inkomstskatt
1	Danderyd	26,9%
2	Täby	23,8%
3	Lidingö	23,0%
88	Borås	8,3%
288	Filipstad	3,5%
289	Hällefors	3,4%
290	Munkfors	3,1%

Kompetensförsörjning

För att klara kompetensförsörjningen är en grundläggande förutsättning att elever klarar grundskolan och har behörighet för att läsa vidare på gymnasiet. I Sverige gick en av sju elever (15%) ut grundskolan utan att ha behörighet till gymnasiet. I Borås kommun var det 17 procent av eleverna som år 2023 gick ut årskurs nio utan behörighet för att läsa vidare på gymnasiet.

Ett välfungerande utbildningssystem är avgörande för att företagen ska kunna finna lämpliga medarbetare och motverka arbetslöshet.

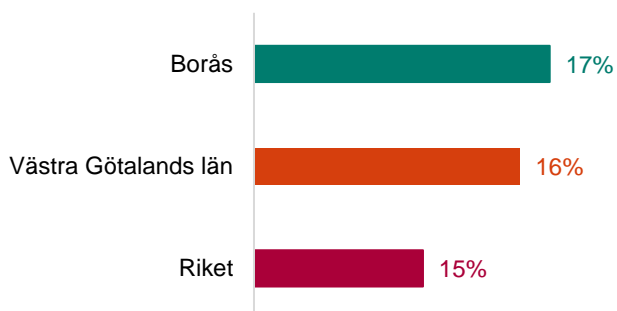
Ett sätt att utveckla en skola är att lära av andra som lyckas bättre. Det gäller både i jämförelse med andra kommuner men också andra former av utförare.

I Västra Götalands län var andelen elever som saknar behörighet till gymnasiet 18 procent i kommunala skolor och 9 procent i friskolor.

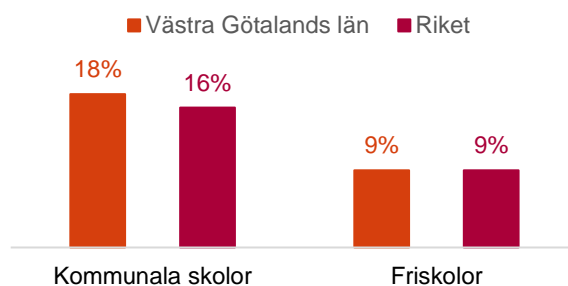
Placering	Kommun	Saknar behörighet till gymnasiet 2023
1	Arjeplog	0,0%
2	Danderyd	2,0%
3	Vellinge	3,6%
169	Borås	16,9%
277	Hällefors	33,3%
278	Vansbro	38,6%
279	Haparanda	44,5%

Anm. Data saknas för 11 kommuner och redovisas med 0% i text tabell och diagram. Anledningen är ett för litet dataunderlag.

Figur 37: Andel elever utan behörighet till gymnasiet 2023

Figur 38: Andel elever utan behörighet till gymnasiet 2023 fördelat på ägare/huvudman

Bredbandstäckning

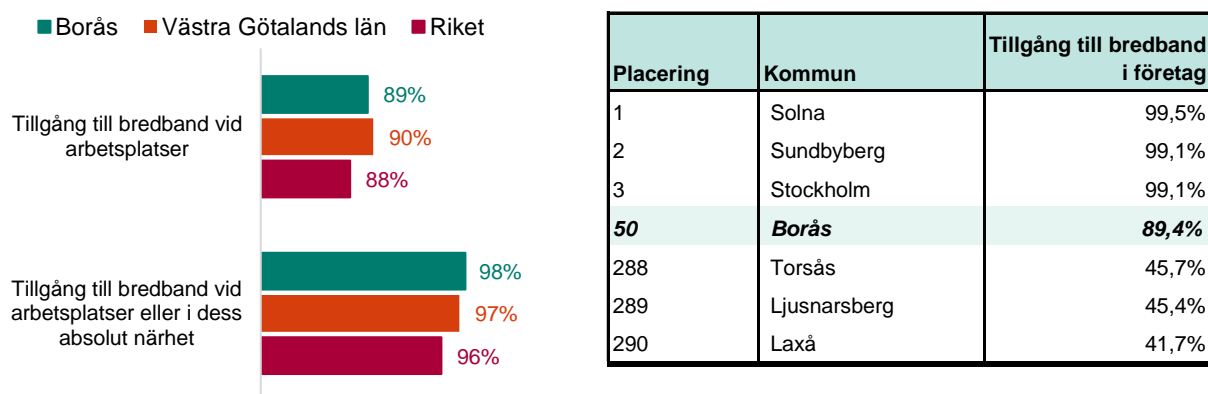
Bredband är en viktig förutsättning för företagens digitala utveckling och konkurrenskraft. I 212 av 290 kommuner har hushållen i högre utsträckning tillgång till snabbt bredband jämfört med företagens tillgång.

89,4 procent

Så stor andel av arbetsplatserna i Borås kommun hade tillgång till snabbt bredband år 2022.

Det kan jämföras med Västra Götalands län med en andel på 90 procent och med riksgenomsnittet på 88 procent.

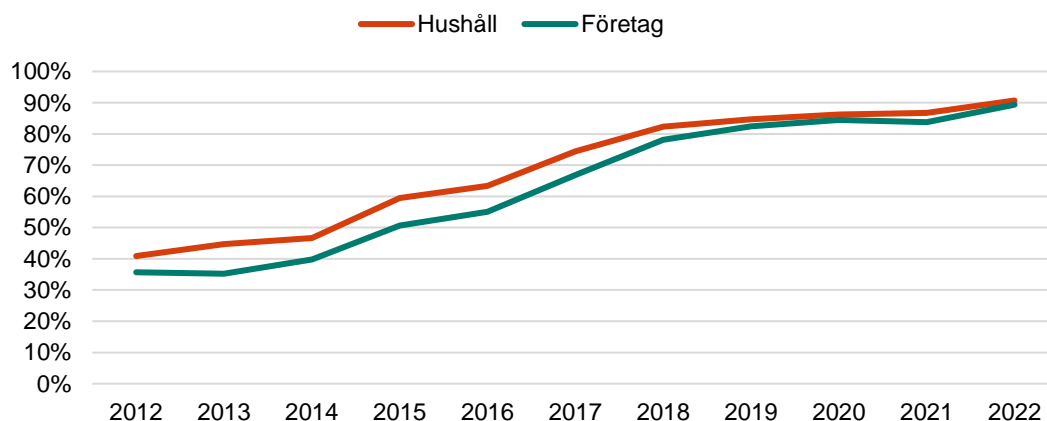
Figur 39: Tillgång till bredband i företag med hastighet 100 Mbit/s, år 2022

För de företag som idag inte har snabbt bredband finns ofta bredband i nära anslutning till arbetsplatsen. Närheten möjliggör en förenklad process för företag att bli uppkopplade. För Borås är det 98 procent av företagen som antingen har bredband idag, eller som har det i sin absoluta närhet. För att digitalisera näringslivet bör alla företag som vill kunna vara uppkopplade med ett snabbt bredband.

I Borås kommun har företag lägre anslutningsgrad till snabbt bredband jämfört med hushållen. Det är dock små skillnader i bredbandstillgängligheten mellan företag och hushåll.

Figur 40: Tillgång till bredband, företag och hushåll, 100 Mbit/s, år 2012-2022

Övriga fakta om företag och företagande

Det här avsnittet innehåller lite allmän fakta om företagsledare som är mer av allmänt intressanta fakta men som saknar betydelse för att stärka företagsklimatet i kommunen.

De mest förekommande namnen bland företagsledare i Sverige är:

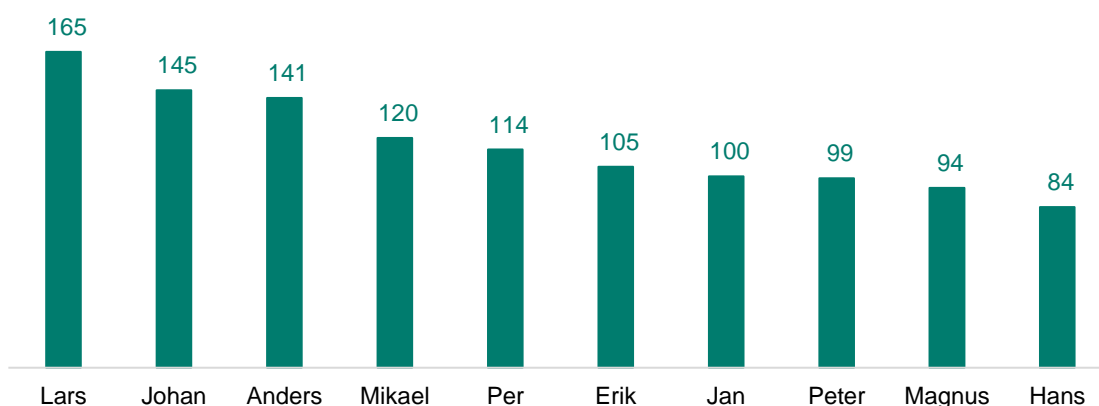
Lars, Erik, Anders, Johan, Per, Karl, Mikael, Peter, Fredrik, Jan

Det vanligaste namnet bland företagsledande kvinnor i Sverige är Maria, på 12:e plats.

Lars

är det vanligaste namnet på en företagsledare i Borås kommun.

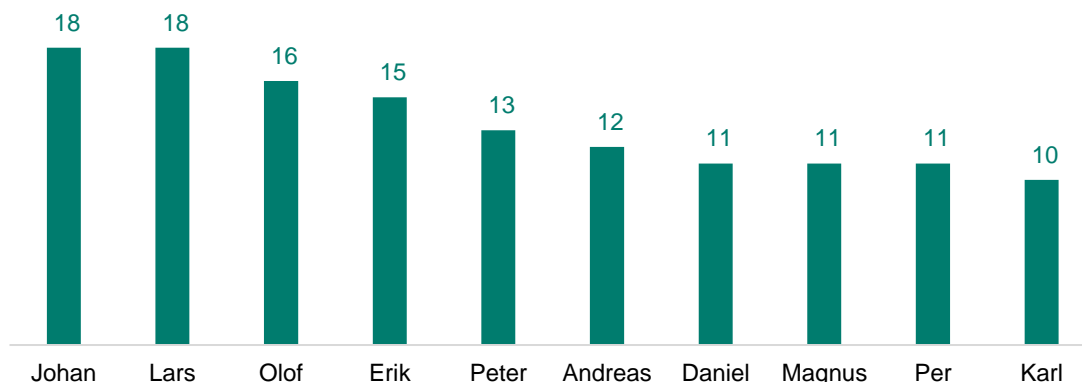
Figur 41: Topp 10-lista över de mest förekommande namnen på företagsledare i Borås

För de aktiebolag som startades under 2023 i Sverige var de mest förekommande namnen på företagsledaren:

Erik, Johan, Lars, Anders, Per, Karl, Maria, Carl, Fredrik och Peter.

Figur 41: Topp 10-lista på företagsledare i nyregistrerade aktiebolag i Borås kommun 2023

Företagarnas förslag

Den här rapporten visar att det inom samtliga statistiska jämförelsemått finns betydande skillnader mellan Sveriges 290 kommuner. Ingen kommun är den andra helt lik och när det kommer till geografiskt läge och demografi är det svårt för en kommun att i någon större utsträckning påverka sin situation. Kommunen ligger där den ligger – med alla de fördelar och eventuella nackdelar som följer av det. Men det betyder inte att en kommun saknar möjlighet att påverka de lokala förutsättningarna att kunna få fler företagsetableringar, och ge de befintliga företagen ökade möjligheter att växa och kanske kunna anställa nya medarbetare. Även om staten, regionen, Länsstyrelsen och en rad andra myndigheter också spelar en avgörande roll för utvecklingen lokalt, finns det mycket som kommunerna redan i dag kan göra.

En företagare som är verksam i flera olika kommuner märker snabbt att nivån på avgifter, handläggningstider och inte minst attityden mot företag och servicenivån kan skilja sig åt kraftigt. Förklaringen till detta är dels att kommuner tillämpar och implementerar regler olika, dels att vissa kommunledningar mer än andra har prioriterat att skapa en företagsanpassad myndighetsutövning i kommunen.

Det är av yttersta vikt att politiker och tjänstemän i alla kommuner har kunskap om de lokala företagens betydelse, förståelse för företagares villkor och också målmedvetet arbetar för att ständigt förbättra och förenkla vardagen för företagare. Det mest avgörande för att skapa ett bra företagsklimat är att det finns en god dialog mellan kommunen och det lokala näringslivet. Oavsett kommunens storlek behöver det finnas kontaktytor där man kan träffas under både formella och mer informella former och tillsammans diskuterar aktuella frågor som rör utvecklingen av kommunen. Nedan listas de åtgärder lokalt som Företagarna anser är mest prioriterade.

En serviceinriktad myndighetsutövning

Enligt en tidigare kartläggning gjord av Näringslivets regelnämnd, NNR, finns det stora och oförklarliga skillnader mellan Sveriges kommuner när det handlar om storlek på avgifter, handläggningstider och regeltillämpning. Lokalt regelkrångel, snåriga tillståndsprocesser och nyckfull regelverkstillämpning från kommunens sida sätter käppar i hjulet för många företags förmåga och vilja att etablera sig eller expandera i kommunen. Kommuner som vill förbättra företagsklimatet behöver fokusera på att erbjuda bästa möjliga service till, och bemötande av, de lokala företagen. Mottot bör vara att "hjälpa i stället för att stjälpa". Genom att hjälpa företagen att göra rätt från början och lotsa dem genom den kommunala byråkratin ökar både företagens förtroende för kommunen och minskar också risken för fel som kommunen måste beivra.

En effektiv tillstånds- och tillsynsprocess med rimliga avgiftsnivåer

Företagare vill och behöver lägga sin tid och sina resurser på sin affärsverksamhet – inte på att hantera snåriga byråkratiska processer. Kommunen behöver hela tiden se över och utvärdera sitt eget arbete med tillstånd och tillsyn och säkerställa att man inte tar ut högre avgifter än motiverat av företagen. En bärande princip är att inte kräva mer än lagen och att det primära syftet med den kommunala tillsynen är att hjälpa företag att göra rätt. Bara vid upprepade eller grova överträdelser bör de tyngre sanktionsmöjligheterna användas. Tillsynsavgifter bör endast debiteras efter genomförd tillsyn och tydligt motsvara kommunens kostnad för den.

En digitalisering med fokus på automatisering av rutinärenden

De flesta kommuner har idag fungerande lösningar när det handlar om digital kontakt med kommunen. För de allra flesta ansökningsförfaranden finns E-tjänster eller elektroniska kontaktvägar. Men när ärendet väl inkommit till kommunen sker samma manuella bedömning som tidigare. Rutinärenden som idag skulle kunna hanteras maskinellt, exempelvis med hjälp av AI, kräver fortfarande en mänsklig bedömning. Resultatet är att onödigt mycket arbete fortfarande sköts manuellt ute i våra kommuner. I synnerhet rutinärenden som egentligen inte kräver en manuell handläggning bör handläggas helt maskinellt. Endast vid felaktigheter i ansökan eller vid stickprov bör en manuell hantering ske. Ett sådant tillvägagångssätt skulle spara stora resurser ute i kommunerna och korta handläggningstiderna rejält.

En upphandlingsprocess anpassad för mindre företag

Genom att inkludera fler småföretag i offentlig upphandling kan kommunen bidra till att stimulera ekonomisk tillväxt och skapa fler arbetstillfällen. Det bidrar vidare till att stärka banden mellan offentlig sektor och det lokala näringslivet. En större mångfald av leverantörer ökar konkurrensen. Det är dock svårt för mindre företag som inte är specialiserade på offentlig upphandling att delta. Regelverket som styr offentlig upphandling är snårigt och kraven är ofta många och komplicerade. Kommunerna bör tillämpa en småföretagarvänlig upphandlingspolicy som bygger på att dela upp större kontrakt i mindre delar och där icke relevanta krav i upphandlingen undviks. Genom att regelbundet träffa kommunens företag och tillse att det finns god information om aktuella upphandlingar, ökar möjligheterna att fler företag väljer att lämna anbud. Kommunen måste systematiskt följa upp och utvärdera genomförda upphandlingar och utesluta oseriösa aktörer från att delta i nya.

Brottsförebyggande arbete ihop med näringslivet

Stölder, skadegörelse, bedrägerier, hot och ibland ren beskyddarverksamhet är dessvärre något som allt för många företagare tvingas leva med. Ett av tre företag har blivit utsatt för någon form av brott de senaste tre åren – vartannat företag om man bara räknar de som har anställda. I första hand är detta givetvis en polisiär angelägenhet. Sen sommaren 2023 har dock kommunerna en lagstadgad skyldighet för att arbeta brottsförebyggande. Lagen innebär ett ansvar att ta fram både lägesbilder och åtgärdsplaner samt också ansvara för samordningen av det brottsförebyggande arbete som sker inom kommunen. Det är viktigt att kommunen aktivt involverar det lokala näringslivet i det brottsförebyggande arbetet – exempelvis rörande belysning eller kameraövervakning. Genom att löpande hålla sig underrättad om företagets situation blir kommunernas lägesbild bättre och möjliggör en mer effektiv samordning med polis och rättsväsende.

Försvåra för den organiserade brottsligheten

Ett annat viktigt verktyg som kommuner har för att stävja kriminaliteten är via den löpande kommunala myndighetsutövningen (tillsyn och tillstånd), i de kommunala inköpen samt i de kommunala bostadsbolagen. Det behövs även tydliga krafttag mot organiserad brottslighet, där verksamheter används för penningtvätt, och där lagar och regler medvetet inte efterföljs, vilket skapar en osund konkurrenssituation för den stora majoriteten av skötsamma lokala företag.

Konkurrensutsätt mer av den kommunala verksamheten

Samtliga kommuner bör varje år göra en genomlysning av den kommunala verksamheten och se över om det finns verksamheter och områden som i dagsläget drivs i egen regi men som i stället kan utföras av näringslivet på entreprenad. I samband med denna översyn bör även kommunerna undersöka ifall in-houseverksamheterna verkligen faller inom den kommunala kompetensen. I annat fall strider detta mot reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

En planprocess med näringslivsfokus

Kommuner bör löpande i den fysiska planeringen involvera näringslivet tidigt i processen. När nya detaljplaner tas fram är det viktigt att kommuner planlägger för både nya bostäder och företagsetablering i form av byggbar mark och lokaler, bredband och välfungerande möjligheter till leveranser. Genom att hela tiden ha ett näringslivsfokus ökar förutsättningarna för att företag kan och vill etablera sig i kommunen.

En fungerande kompetensförsörjning

Det största tillväxthindret för Sveriges småföretagare är att hitta personal med rätt kompetens. Här spelar kommunerna en viktig roll eftersom de har huvudansvaret för skolan. För att elever i skolan ska ha kännedom om vilka arbetslivsmöjligheter som finns i det lokala näringslivet är det viktigt att elever redan i tidig ålder får besöka företag och att kommunen involverar mindre lokala företag avseende praoplatser till elever. Det kan på sikt bidra positivt till företagets kompetensförsörjning och förhoppningsvis även leda till att risken för att ungdomar hamnar i kriminella miljöer kan minskas. I synnerhet gymnasiala yrkesutbildningar är mycket viktig för de lokala företagens kompetensförsörjning och det behövs en löpande dialog med dessa för att säkerställa att utbildningarna motsvarar behoven.

Konkurrenskraftig kommunalskatt

Företag betalar inte kommunal inkomstskatt, men hur hög kommunalskatten är kan spela roll för kommunens företagsklimat. En kommun med hög kommunalskatt kan ha svårare att locka högutbildad arbetskraft, vilket medför sämre kompetensförsörjning till både företagen och kommunens egen verksamhet. Samtidigt behöver de åtaganden kommunen har finansieras. Möjligheten att ha en lägre kommunalskatt påverkas därför av hur effektiv kommunen är i sin verksamhet. Att hålla nere onödiga utgifter är därför av stor vikt.

Förklaringar till tabeller och diagram

Avsnitt 1: Jobb och företagande

Antal företag: Statistiken bygger på företagsuppgifter från Retriever Business och avser samtliga företag i Sverige för bolagsformerna aktieföretag, enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. Statistiken exkluderar branscherna "Jordbruk, skogsbruk och fiske" samt "Offentlig förvaltning och samhälle". Enbart aktiva företag ingår i analysen.

Nyföretagande: Statistiken bygger på statistik från Retriever Business och avser samtliga företag i Sverige med bolagsformerna aktieföretag, enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. Statistiken exkluderar branscherna "Jordbruk, skogsbruk och fiske" samt "Offentlig förvaltning och samhälle". Analysen exkluderar lagerbolag och företag som under perioden inlett en konkurs eller fusion.

Etableringsfrekvens: Nya företag (enligt ovan) och befolkningsstatistik från SCB (1 november). Statistiken avser 15–74 år (Nya företag/1000 invånare). Statistiken är framräknad utifrån registerdata från Retriever Business och uppgifter i SCB:s statistikdatabas.

Andelen små företag i näringslivet: Källa Retriever Business. Storleksfördelningen är gjort utifrån antalet anställda i koncernen. Det innebär att större företag kopplas ihop med små företag om de ligger i samma koncern. Det ger ett något färre antal små företag jämfört med storleksfördelningen på SCB (Företagens ekonomi).

Andel företagare: Andelen företagare är utifrån nya BAS-undersökningen på SCB som har ersätt tidigare RAMS som nu är nerlagd. Varje person tilldelas en (och endast en) arbetsmarknadsstatus utifrån en hierarkisk indelning av varje individ utifrån vilka avtryck personen gjort i olika register. Utifrån en förutbestämd steg av bedömningar så får varje individ en huvudsaklig aktivitetsstatus; sysselsatt (anställd eller företagare), arbetslös, studerande, pensionär, sjuk, övrigt (personen har inte kunnat klassificeras till någon av kategorierna ovan).

Antalet jobb: I redovisningen exkluderas branschen "jordbruk, skogsbruk och fiske". Branschen består av många enskilda skogsägare och har därför exkluderats i sammanställningen. Småföretag (0–49 anställda), Större företag (50+ anställda). Offentligt ägda företag ingår i Offentlig sektor. Antalet jobb mäts utifrån företagets uppgifter om sysselsatta. En person kan således ha flera jobb, exempelvis kombinatorer som är både företagare och anställd samtidigt. Antalet sysselsatta är här ca 10 procent högre (nationellt, kan variera från kommun till kommun) jämfört med mätningar av individens huvudsakliga sysselsättning.

Utvecklingen av antalet jobb: Grafen avser hur många jobb som tillkommit inom respektive sektor sedan år 1990. Observera att befolkningen växt kraftigt sedan 90-talet och därmed sysselsättningen i stort. För de flesta kommuner så har småföretagen stått för den största jobbökningen. En del mindre företag har också växt så pass mycket att de nu räknas som ett större företag. Nationellt har ungefär 4 av 5 nya jobb tillkommit i små och medelstora företag (upp till 250 anställda) sedan 1990. Andelarna kan dock variera ganska mycket från kommun till kommun runt om i landet.

Största kommunala skattebetalaren per kommun: Samtliga invånare i respektive kommun har klassificerats i sex grupper utifrån deras huvudsakliga aktivitetsstatus. Kategorierna är: Småföretag, Större företag, Offentlig sektor, Pensionärer, Övriga organisationer samt Annat. Beräkningen är gjort av Företagarna utifrån officiell statistik och avser år 2022. Läs vidare om metod och tillvägagångssätt i Företagarnas rapport Välfärdsskaparna 2023.

Andel av kommunala skatteintäkterna per sektor: samma som ovan.

Företagare efter ålder (ägarskifte): Statistiken baseras på företagsdata från Retriever Business och avser alla företag i Sverige.

Företagare efter ålder på nystartade företag: Avser samtliga aktiva nystartade företag under året (Aktieföretag, Enskild firma, HB/KB), exklusive lagerbolag och bolag som inlett konkurs eller fusion under uppstartsåret.

Företagare efter kön (kvinnors företagande): Statistiken kommer från SCB (BAS) och avser samtliga företagare i Sverige. Samtliga individer har fått en och endast en aktivitetsstatus. Alla de individer som gjort avtryck i registren

Avsnitt 2: Tillväxt och utveckling

Bruttoregionprodukt: Visar det samlade förädlingsvärdet på de varor och tjänster som produceras i en kommun, motsvarande BNP för Sverige som helhet. Statistiken är från 2021 (senast tillgängliga år på kommunnivå). Statistiken kommer från SCB.

Omsättningstillväxt: Statistiken kommer från Retriever Business och avser omsättningen i samtliga aktiebolag år 2022 och i jämförelse med tidigare år. Några enstaka extremvärden har interpolerats.

Lönsamhet: Här mäts som avkastning på sysselsatt kapital per kommun 2022. Statistiken presenteras som lönsamheten i ett genomsnittligt företag i kommunen (mätt med medianvärde). Statistiken är hämtad från Retriever Business.

Tillväxthinder för småföretag: Statistiken kommer från Småföretagsbarometern 2023 som Företagarna gör tillsammans med Swedbank och Sparbankerna. Undersökningen har gjorts årligen sedan 1985.

Skulder hos kronofogden: Statistiken kommer från Kronofogdemyndigheten och avser samtliga i befolkningen 18 år eller äldre år 2023.

Antalet konkurser och anställda drabbade av konkurser: Statistiken kommer från SCB:s statistikdatabas och avser år 2023.

Befolkning: All befolkningsstatistik kommer från SCB. I huvudsak med referensår 2023.

Demografiska försörjningskvot: Den demografiska försörjningskvoten beräknas som summan av antal personer 0–19 år och antal personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20–64 år och därefter multiplicerat med 100. Idag har Sverige en nivå på försörjningskvoten på drygt 77, det innebär att på 100 personer i de mest förvärvsaktiva åldrarna 20–64 år finns det 77 personer som är yngre eller äldre. Ju högre tal detta mått visar (kvot) desto tyngre är försörjningsbördan för de som befinner sig i åldersgruppen 20–64 år.

Flytt och pendling: Statistiken kommer från SCB och avser år 2022.

Arbetsmarknad: Statistiken avseende arbetsmarknaden kommer från Arbetsförmedlingen och avser år 2023.

Arbetslöshet: Arbetslöshet är en del av arbetsmarknaden. Se ovan om Arbetsmarknad.

Branschstruktur: Statistiken kommer från SCB och avser år 2022.

Yrken och utbildning: Statistiken kommer från SCB och avser år 2022.

Avsnitt 3: Kommunal ekonomi och samhällsservice

Kommunalekonomisk utjämning: Statistiken kommer från SCB och avser år 2023, kronor per invånare.

Skattesats per kommun: Statistiken kommer från SCB och avser år 2024.

Antal kommunanställda: Statistiken kommer från SKR och avser november 2022. Statistiken mäter faktiska årsarbetare (inte antalet anställda personer). Antalet anställda är fler då alla inte jobbar heltid. För att kunna jämföra kommuner av olika storlek används måttet: årsarbetare per 1000 invånare.

Andelen bidragsförsörjda: Statistiken kommer från SCB. Statistiken avser första halvåret 2023 (genomsnitt under perioden), årssiffror för 2023 var inte färdigställda vid rapportens publicering. Statistik om sociala ersättningar och bidrag visar antalet helårsekvivalenter (årspersoner) som får ersättningar från de olika bidragssystemen. Avser åldersgruppen 20–64 år. Antalet personer som uppbär en ersättning är fler eftersom ersättningen kan utfalla med olika belopp beroende på omfattningen av stödet.

Procentuell fördelning av bidrag per ersättningsform: Se ovan gällande källa och metod. Beräkningen bygger på den relativa fördelningen (inte nivån) per ersättning och i jämförelse med fördelningen för Sverige totalt. Exempelvis kan en kommun ligga högt för alla ersättningsformer utan att det framgår i grafen som visar den relativa fördelningen av olika ersättningar.

Statlig inkomstskatt: Statistiken kommer från SCB och avser år 2022. Statistiken visar hur mycket varje person som betalar statlig inkomstskatt betalar i tusentals kronor per år. Tabellen visar även andelen personer av befolkningen som betalar statlig inkomstskatt.

Kompetensförsörjning – behörighet till gymnasiet: Statistiken kommer från Skolverket och avser läsåret 2022/2023. Andelen elever som saknar behörighet till gymnasiet (varken till yrkesprogram eller annan inriktning). Inför nya gymnasieskolan skärptes kraven för behörighet att söka till gymnasiet. Det innebär för att en elev ska vara behörig till gymnasieskolans nationella program krävs 8 godkända betyg för yrkesprogram och 12 godkända betyg för högskoleförberedande program. Det finns dessutom 3 olika behörighetskrav beroende på vilket högskoleförberedande program.

Behörighet till gymnasiet – efter huvudman: Andelen elever som saknar behörighet till gymnasiet, enligt definitionen ovan, med indelning på om huvudmannen för utbildningen är kommunen eller ett privat företag.

Bredbandstäckning: Tillgång till bredband i företag och för hushåll. Statistiken kommer från Post och telestyrelsen (PTS), Bredbandskartan, och avser år 2022. Med snabbt bredband avser hastigheter på 100 Mbit/sekund i faktisk hastighet. Tillgången i företag avser arbetsställen i kommunen.

Avsnitt 4: Övriga fakta om företag och företagande

Namn på högsta befattningshavare: Statistiken kommer från Retriever Business och avser samtliga aktiva aktiebolag med minst en anställd (i koncernen) samt en omsättning på minst 500 000 kronor. Totalt ingår 295 468 företag i analysen. Analysen omfattar upp till tre förnamn per företagsledare (de tre första förnamnen, ytterst få personer har fler förnamn än tre). En företagsledare kan vara högsta befattningshavare i flera bolag samtidigt.

Namn på högsta befattningshavare i nyregistrerade företag: Statistiken kommer från Retriever Business och avser samtliga nystartade aktiebolag under 2023, i samtliga branscher i näringslivet. Totalt ingår 49 870 företag i analysen. Analysen omfattar upp till tre förnamn per företagsledare. En företagsledare kan vara högsta befattningshavare i flera bolag samtidigt.

Möt företagare
från hela Sverige

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 113 57 Stockholm
foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00